

Projektplan

*Göteborgs Stads arbete mot otillåten
påverkan*

Göteborgs Stads arbete mot otillåten påverkan

Verksamhet som bedrivs med offentliga medel ska förvaltas på ett betryggande sätt och med en tillfredsställande intern kontroll. Därtill har både Göteborgs Stad och allmänheten ett stort intresse av saklighet och opartiskhet i utövandet av offentlig verksamhet och att förtroendet för staden och dess anställda upprätthålls. Regeringsformen anger att den som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter ska iaktta saklighet och opartiskhet och allas likhet inför lagen.

Om medborgarna får uppfattningen att verksamheter i Göteborg stad kan påverkas genom hot, våld eller mutor, riskerar tilliten till det demokratiska systemet att minska. Därtill kommer att den som i sin tjänst utför uppgifter som innebär myndighetsutövning, och medvetet eller av oaktsamhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften, kan göra sig skyldig till tjänstefel.

Givande och tagande av muta är brottsligt, och regleras i brottsbalkens tionde kapitel. Enligt stadens riktlinjer för intern styrning, uppföljning och kontroll ska risken för förekomst av oegentligheter alltid vara en del av nämnder och bolagsstyrelsernas riskhantering.

Sammantaget innebär detta att Göteborgs Stads nämnder och bolag är skyldiga att säkerställa att avsiktliga och oavsiktliga fel i beslutsfattandet och myndighetsutövningen inte inträffar. Vidare har staden ett arbetsmiljöansvar för stadens medarbetare. Det är därför viktigt att Göteborgs stad arbetar för att förebygga risken för att anställda utsätts för otillåten påverkan i sin tjänsteutövning.

År 2014 antog kommunfullmäktige ett program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete till och med år 2020. Av programmet framgår att som en del i det trygghetsfrämjande arbetet behöver stadens verksamheter ha en god förmåga att förebygga och hantera otillåten påverkan.

Med otillåten påverkan avses ett agerande som syftar till att påverka någons tjänsteutövning. Påverkansförsöken kan delas upp i trakasserier,

hot, våld, skadegörelse och korruption.¹ Förutom att riskera att påverka den enskilda tjänstepersonens myndighetsutövning och tilliten till den offentliga verksamheten, kan också påverkansförsöken utgöra ett stort arbetsmiljöproblem. Motivet kan exempelvis vara att åstadkomma underlåtenhet, passivitet eller aktivitet till sin egen fördel.

Enligt Brottsförebyggande rådet (BRÅ) ökar den upplevda utsattheten för otillåten påverkan både hos tjänstemän och hos förtroendevalda.² Det finns därmed risk för att förtroendevalda och beslutande tjänstemän i staden utsätts för exempelvis trakasserier, hot, våld och otillbörliga erbjudanden i syfte att till exempel fatta felaktiga beslut eller inte genomföra kontroller. Detta kan leda till personskada, gynnande av brottsliga företag/organisationer, ökade kostnader, förtroendeskada och bristande rättssäkerhet. I sammanhanget bör också påpekas att det finns risk för förtroendeskada när offentlig verksamhet på något sätt drabbas av oegentligheter.

Av fullmäktiges program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete framgår att stadens arbete med att motverka otillåten påverkan är en del av ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Detta framgår även av stadsledningskontorets råd för personsäkerhetsarbetet. Enligt råden är målet med personsäkerhetsarbetet att alla medarbetare ska känna sig så säkra i sitt arbete så att ingen anställd varken ska bli utsatt för eller påverkas av hot, våld eller annan otillåten påverkan.

BRÅ menar att arbetet mot otillåten påverkan måste bedrivas strategiskt och långsiktigt med fokus på det förebyggande arbetet, men också genom att ta påverkansförsök på allvar och hantera dem väl.³ Arbetsmiljöarbetet ska dessutom bedrivas systematiskt enligt arbetsmiljöverkets krav genom regelbundna riskanalyser, åtgärder och uppföljning.⁴

Staden har en policy och riktlinje mot mutor. Enligt denna ska alla anställda och förtroendevalda agera på ett sådant sätt att de inte kan misstänkas för att påverkas i tjänsten genom att exempelvis ta emot

¹ Att förebygga och hantera påverkansförsök. Brottsförebyggande rådet, 2017.

² Otillåten påverkan mot Myndighetspersoner. Brottsförebyggande rådets rapport 2016:13,

³ Att förebygga och hantera påverkansförsök. Brottsförebyggande rådet, 2017.

⁴ Arbetsmiljöverkets föreskrifter, AFS 2001:1, Systematiskt arbetsmiljöarbete.

otillbörliga gåvor. Varje förmån bör betraktas som otillbörlig om den kan misstänkas påverka tjänsteutövningen. Alla förtroendevalda och anställda ska ta del av regelverket mot muta.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om de ansvariga nämndernas arbetssätt mot olika former av otillåten påverkan är ändamålsenligt. Med ändamålsenligt arbete menar vi att arbetet bedrivs enligt de krav och mål som gäller för verksamheten enligt lagar, andra föreskrifter och riktlinjer.

Fokus i granskningen kommer att vara de granskade nämndernas arbete mot otillåten påverkan inom delar av nämndernas myndighetsutövning.

Bedömningen tar sin utgångspunkt i följande revisionsfrågor:

- Sker nämndens förbyggande arbete mot otillåten påverkan på ett tillfredställande sätt?
- Sker nämndens hantering av otillåten påverkan på ett tillfredställande sätt?

Ansvariga nämnder

Granskade nämnder är stadsdelsnämnderna Askim-Frölunda-Högsbo och Östra Göteborg, byggnadsnämnden, grundskolenämnden samt social resursnämnd.

Revisionskriterier

Stadsrevisionen kommer att i huvudsak utgå från följande revisionskriterier för att bedöma granskningens iakttagelser:

- Kommunallagen, framförallt 6 kap 7 § samt 2 kap 3§
- Arbetsmiljölagen (1977:1160), 3 kap
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2001:1), Systematiskt arbetsmiljöarbete
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 1993:2), Hot och våld
- Göteborgs stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll
- Göteborgs stads policy och riktlinje mot muta

- Göteborgs stads säkerhetspolicy samt riktlinje för personsäkerhet
- Program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande arbete
- Stadsledningskontorets råd för personsäkerhet
- Stödmaterial från Brottsförebyggande rådet kring att förebygga och motverka otillåten påverkan

Metod och avgränsningar

För att svara på revisionsfrågorna kommer Stadsrevisionen att genomföra intervjuer med tjänstemän i berörda verksamheter samt granska dokumentation och rutiner. Vi har även för avsikt att genomföra en enkät riktad till personal inom berörda verksamheter.

Granskningen omfattar hur nämnderna arbetar med otillåten påverkan i form av hot, våld, skadegörelse, trakasserier och mutor inom delar av nämndernas myndighetsutövning. Granskningen omfattar inte nämndernas arbete i övrigt mot oegentligheter och korruption.

Oberoende och integritet

De sakkunnigas oberoende och integritet har prövats enligt stadsrevisionens oberoendedeklaration vilken baseras på Sveriges kommunala yrkesrevisorers modell. Inga omständigheter har framkommit som kan ifrågasätta förtroendet för de sakkunnigas oberoende och integritet som granskare.

Projektorganisation

Granskningen kommer att genomföras av Charlotta Bjerhem (projektledare), Carina Carresjö, Christina Lundqvist och Jennie Sidiropoulos.

Avrapportering

Avrapportering till revisorsgruppen planeras att ske hösten 2019.

Kvalitetssäkring

Rapportens innehåll kommer att stämmas av med de granskade verksamheterna. Kvalitetssäkring sker genom kvalitetsansvarig för fördjupade granskningar.

